

اکتشاف و تولید، داشبوردی برای توان مهندسی و جنبش فناوری در صنعت نفت

دکتر بیژن مستقل

سردبیر

عمل هم از مدیرعامل گرفته تا مدیران ارشد، کارشناسان، متخصصان، کارگران و کارآموزان این صنعت پهناور و وسیع ملی، حرف و بحث و نظرات سازنده دارید و البته همه‌ی ما معجزیان منتخب و منتصب شما هم، گوش به فرمان و پذیرای الطاف مدبرانه شما عزیزان جهت ارتقای مستمر این رسانه خواهیم بود.

ارتباط نشریه با شما در سایه برنامه‌ریزی و ایجاد انگیزه جهت ارائه و طرح رخدادهای علمی و ترویجی، فنی و تخصصی، مدیریتی و کاربردی در قالب تحلیل‌ها، مقالات، دست‌آوردها و تمامی آنچه خواهد بود که شما بزرگواران تشخیص دهید که در حوزه نشر تخصصی، حائز اهمیت و اطلاع‌رسانی برای عموم مخاطبان است.

این مهم محقق نخواهد شد مگر تمامی زیرمجموعه‌ها اراده‌ای بر تحقق چنین رخدادی داشته باشند. این نشریه تبلور اراده و خواست شماست و باید باشد و نه اینکه چند نفر به نمایندگی شما بنشینند، مطالبی را از اینجا و آنجا گرد آورند و در قالب یک نشریه، ماهیانه به حضور شما عرضه کنند، بی‌آنکه مورد توجه یا کاربری موثر و مفید

در حوزه تدوین و گردآوری و نشر و چاپ مطالب از آن سال‌ها تا به امروز، تحولات ارزنده‌ای با درایت و حمایت شورای سیاست‌گذاری و مدیران عامل محترم شرکت ملی نفت و مدیر مسئول و دست‌اندرکاران پرانگیزه هیأت تحریریه و گروه دبیران و داوران و اعضای دبیرخانه شکل گرفته و البته سردبیران هم در این مقوله به اندازه‌ی بضاعت همت گماشته‌اند که من از همین جا به حضور داوطلبانه و با انگیزه‌ی تک‌تک حامیان، مدیران و مسئولان از گذشته تا حال عرض ادب و احترام می‌نمایم.

از خدا جویم توفیق ادب

بی‌ادب محروم گشت از لطف رب اینکه این نشریه در کنار سایر نشریات هم‌تراز خود در داخل صنعت و خارج از آن بر حسب محتوی و شکل و البته کارگشا بودن چقدر توانسته موفق و پیش‌رو باشد، همواره مورد سنجش، نقد و پرسش و تحلیل بوده و من به نوبه‌ی خود و به‌عنوان یک مخاطب، هنوز برای آن ایده‌ها، نظرها و جای حرف دارم و می‌دانم تک‌تک شما شاغلین خدمت حوزه‌های علم و

یکصد و بیست و پنجمین شماره‌ی ماهنامه‌ی اکتشاف و تولید از بدو تولد خود در سال ۱۳۸۱ و پس از گذار از ۱۳ سال فراز و فرود انتشار می‌یابد. برای حقیر به‌عنوان یکی از هزاران مخاطب این نشریه علمی-ترویجی، جای بسی خوش‌بختی است که برای بار دوم جهت همکاری با تیم برنامه‌ریزی و اجرایی، توسط شورای سیاست‌گذاری و مدیر مسئول دعوت می‌شوم و از همین جا به همه‌ی حماسه‌آفرینان صنعت نفت کشور سلام و درود می‌فرستم.

انتظار همه‌ی ما در عرصه‌ی شرکت ملی نفت ایران از این دریچه و رسانه‌ی تخصصی، نشر و ترویج دست‌آوردها، دیدگاه‌ها، تحلیل‌ها، واقعیات و ایده‌هاست و صدالبته، ترویج هر آنچه در اتاق فکر این سازمان وسیع ملی-صنعتی حوزه‌ی انرژی کشور و زنجیره‌ی ارزشی آن می‌گذرد، در تمامی سطوح و قشرها، به‌نحوی که بتواند به‌صورت مستمر آینده‌ی تمام‌نمای رخدادها، تحولات و پیشرفت‌ها و فعل و انفعالات داخلی و خارجی در عرصه فنی - تخصصی و علمی این صنعت و سازمان باشد.

شما قرار گیرد و فقط خواسته باشند رفع تکلیف کرده باشند و بس؛ خیر، ما بر آنیم و می‌خواهیم موتور حرکت و تغذیه‌ی مطالب و گفتمان تخصصی و علمی در تمامی سطوح اجرایی و فناورانه، خود شما باشید.

این نشریه فضای دولتی و ملی دارد و البته می‌دانیم که برخلاف نشریات هم‌تراز بین‌المللی خود، با دیدگاه غیرانتفاعی و بنگاه‌داری اقتصادی مدیریت نمی‌شود که اگر می‌توانست و با ساز و کار ژورنالیستی بخش خصوصی هدایت و مدیریت می‌شد، قطعاً این نشریه به گونه‌ی دیگری بود. اما با همین ساز و کار دولتی، می‌توان انتظار داشت که با عشق و انگیزه‌ی آحاد شاغلین شرکتی و البته، مخاطبان خارج از شرکت، وزن و شکلی فراتر از آنچه امروز دارد، پیدا کند.

البته برای ارائه مطالب، تحلیل‌ها و گزارش‌های کاربردی و مقالات ترویجی در سطح شرکتی، امروز واحدهای مشخص و تعریف‌شده‌ای داریم که چه از منظر سازمانی و چه در سطح کارشناسان، انتظار می‌رود نشریه تا به حال مشحون از این عناوین و تیرها باشد و لیکن در عمل می‌بینیم که نشریه در خلال این سال‌ها تاکنون نتوانسته آنچنان که باید، در تعامل تنگاتنگ و به‌مثابه‌ی داشبوردی برای بیان و انتشار این خروجی‌ها ایفای نقش نماید. یک رسانه‌ی بدون تکلف که تنها بر اساس انگیزه و اراده‌ی زیرمجموعه‌های پُر توان تخصصی شرکتی عظیم در سطح جهانی بتواند دریچه‌ی ارتباط و تعامل تخصصی باشد، چگونه ساز و کاری را می‌طلبد؟

مکانیزم سفارش خروجی‌های ویژه در حوزه علم و اندیشه و فناوری از زیرمجموعه‌ها، شاید منبع خوبی برای نشر باشد، اما کافی نیست. اصولاً نشر علم و اندیشه‌ی تخصصی، خودجوشانه و در بستری فرهنگی شکل می‌گیرد.

مدیریت فرهنگی مدیران ارشد؛ بله، ایجاد حس و انگیزه نوشتن و تشویق نخبگان و آحاد بدنه تخصصی و مدیریتی و کارشناسی، اراده مدیریتی می‌خواهد و مستلزم کار یک‌پارچه و برنامه‌ریزی شده و اهتمام جهادگونه است. گاهی بنده که خودم را هم در این مقوله جزو کم‌کارها می‌دانم البته، خیلی غبطه می‌خورم به این روند نشر و انتشار که در قالب کتب و مقالات و ... از اردوگاه غرب به خصوص در همین صنعت نفت و انرژی به اردوگاه شرق و خاورمیانه سرازیر می‌شود که محل این ذخایر خدادادی است و بعد در مقام تحلیل و آنالیز که بر می‌آیم، مایلم بدانم حلقه‌ی مفقوده کجاست که این روند نتوانسته برعکس و یا حداقل متوازن شود. صرف نظر از دیدگاه متفاوت نظام سرمایه‌داری و تولید علم در جهت اقتصاد سرمایه‌داری که فلسفه ترویج و نشر در غرب می‌باشد (و البته در شرق چنین نبوده - بگذریم از جنبش مهندسی معکوس و بازخورد علم در چین و شرق دور)، حداقل تا به حال، یک نکته بسیار روشن است که پیش‌بران و پیش‌قراولان این جریان در شرق و به‌ویژه در دهه‌های اخیر در کشور ما کم‌کار و بی‌انگیزه بوده‌اند. در حوزه مدیریتی صنعت نفت نیز چه قبل و چه بعد از انقلاب همیت و انگیزه و جنبش در خور اشاره و

مهمی در این مقوله نمی‌بینیم.

این چالش در حوزه‌ی مدیریت نیروی انسانی یعنی قلب صنعت نفت نهفته است. اگر انتظار داشته باشیم جنبش پیشران علمی ترویجی در عرصه صنعت نفت پا بگیرد که منجر به ارتقای سطح نشر و انتشار موثر و کاربردی و وزین گردد، باید تحولی در نظام فرهنگی مدیریت نیروی انسانی صورت پذیرد. منبع تولید این موج در غرب خواست اقتصاد سرمایه‌داری است. در شرق، در کشور ما، در همین صنعت نفت این منبع و این منشاء تولید موج کجاست؟

اراده و خواست قدرت، تنها منبع تولید همه‌ی امواج والایی در عرصه‌های علم و فناوری است. اگر و تنها اگر خواست والایی را در روح و روان پیشبران جنبش علمی و صنعتی شرکت ملی نفتمان نهادینه کنیم، آنگاه می‌توانیم انتظار بروز دست‌آوردهای شگرف و ارائه‌ی آن به جامعه جهانی و صد البته ویتیرینی شکل و دیدنی از انتشارات در خور قاطمان داشته باشیم.

اندر این وادی مروپی این دلیل

لا احب الا فلین گو چون خلیل

هر که بیدار است، او در خواب‌تر

هست بیداریش از خوابش بتر

جان همه روز از لگد کوب خیال

وز زیان و سود، وز خوف زوال

نی صفا میماندش، نی لطف و فر

نی به سوی آسمان راه سفر

خفته آن باشد که او از هر خیال

دارد امید و کند با او مقال